

Obsah

Seznam použitých zkratek	13
Předmluva k 1. vydání v nakladatelství Doplněk	20
Předmluva k 2. vydání v nakladatelství Doplněk	22

ČÁST PRVNÍ

Základní pojmy a instituty	25
-----------------------------------	----

Kapitola 1: Úvod do ústavního práva	26
--	----

1.1. Pojem ústavního práva a jeho vývoj v ČR.	
Kontinuita a diskontinuita	26
1.2. Veřejné právo a ústavní právo	30
1.3. Předmět ústavního práva a jeho vztah k jiným právním odvětvím	39
1.4. Ústavněprávní vztahy a jejich prvky	44
1.5. Prameny ústavního práva	55
1.5.1. Přehled pramenů ústavního práva ČR	55
1.5.2. Prameny ústavního práva a jiné normativní systémy	58
1.6. Odpovědnost a sankce v ústavním právu	60
1.6.1. Základy pojetí odpovědnosti v ústavním právu	61
1.6.2. Sankce v ústavním právu	66
1.6.3. Zvláštnosti ústavněprávní odpovědnosti a sankcí	70
1.7. Věda ústavního (státního) práva a její vztah k jiným vědním oborům. Ústavní právo jako učební obor právníckého studia	73

Kapitola 2: Úvod do teorie Ústavy

Ústava jako základní zákon ČR	79
--------------------------------------	----

2.1. Historická podmíněnost ústavního vývoje	79
2.2. Historický vývoj ústav	82
2.3. Druhy ústav z hlediska jejich typologie	82
2.3.1. Ústavy právní a faktické	83
2.3.2. Ústavy ve formálním, materiálním a ideálním smyslu	84
2.3.3. Ústavy rigidní a flexibilní	89

2.3.4. Ústavy psané a nepsané	90
2.3.5. Ústavy reálné a fiktivní	92
2.3.6. Ústavy původní a přenesené	92
2.3.7. Ústavy revoluční, dohodnuté a oktrojované	93
2.3.8. Ústavy z hlediska státního zřízení a formy vlády	94
2.4. Funkce ústavy	94
2.5. Obsah ústavy ČR	99
2.5.1. Ustanovení o organizaci a činnosti státu a jeho právu	100
2.5.2. Ustanovení vyjadřující vztah státu ke společnosti a jednotlivcům a jiným státům (vztahová ustanovení)	103
2.5.3. Ustanovení vyjadřující státní cíle a hodnoty, na které je stát vázán	104
2.5.4. Ústavní zákony a ústavní pořádek	105
2.5.5. Dynamismus a stabilita ústavy	109
2.5.6. Programová ustanovení v ústavě	116
2.6. Forma ústavy	117
2.6.1. Nadpis ústavy	118
2.6.2. Systematika ústavy	119
2.6.3. Vyšší právní síla ústavy	122
2.6.4. Ústavodárná procedura	126
2.6.5. Jazyk a délka ústavy	130
2.6.6. Realizace a naplňování Ústavy ČR	133

ČÁST DRUHÁ

Ústavní základy České republiky 137

Kapitola 3: Ústavní základy státní formy ČR 139

3.1. Forma ČR z hlediska ústavní úpravy	139
3.1.1. Ústavní základy formy vlády ČR	143
3.1.2. Ústavní základy územní organizace ČR	144
3.1.3. Ústavní základy formy státního režimu v ČR	145
3.2. Ústavní základy vnitřní a zahraniční politiky ČR	146
3.2.1. Ústavní základy vnitřní politiky ČR	148
3.2.2. Ústavní základy zahraniční politiky ČR	152

3.3. Státní symboly ČR	154
3.3.1. Pojetí a zakotvení státních symbolů ČR	154
3.3.2. Státní znaky	157
3.3.3. Státní barvy	158
3.3.4. Státní vlajka	158
3.3.5. Vlajka prezidenta republiky	159
3.3.6. Státní pečeť	159
3.3.7. Státní hymna	160
3.3.8. Jiné formy symbolizující stát	160
3.4. Ústavněprávní aspekty používání českého jazyka	163
3.5. Ústavněprávní aspekty zániku ČSFR a sukcese ČR jako jednoho z následnických států	166
3.6. Ústavní základy ekonomického systému ČR	169
3.6.1. Stát jako vlastník	170
3.6.2. Ústavní základy hospodářské politiky státu	173
3.6.3. Ústavní základy finančního hospodaření státu	174
3.7. ČR, mezinárodní společenství a nadnárodní organizace a instituce	181
3.7.1. ČR a mezinárodní organizace	182
3.7.2. ČR a nadnárodní organizace	185
Kapitola 4: Principy konstitucionalismu v ČR	189
4.1. Principy demokracie. Ústavní koncepce suverenity lidu a formy její realizace	196
4.1.1. Ústavní pojetí lidu a jeho svrchovanosti v ČR	197
4.1.2. Ústavní principy demokratické vlády	201
4.2. Princip úcty k lidským a občanským právům a svobodám	212
4.3. Princip republikánský	213
4.4. Princip parlamentní demokracie	217
4.5. Princip materiálního právního státu	218
4.6. Princip unitárního státu	223
4.7. Princip svobody podnikání a ochrany vlastnictví	223
4.8. Princip samosprávy	225
4.9. Princip sociálního státu	227

Kapitola 5 : Ústavněprávní aspekty územní organizace ČR	230
5.1. Pojem územní organizace státu	230
5.1.1. Unitární forma územní organizace ČR	232
5.1.2. Další aspekty územní organizace ČR	233
5.2. Státní území a hranice ČR	234
5.2.1. Vymezení státního území ČR. Územní výsost	234
5.2.2. Státní hranice ČR a jejich změny	240
5.2.3. Územně správní a územně samosprávné členění ČR a jeho změny	245
5.3. Hlavní město ČR	250
Kapitola 6 : Ústavní základy právního systému ČR	253
6.1. Prameny práva v ČR	253
6.1.1. Obecné otázky pojetí pramenů práva	253
6.1.2. Ústavněprávní vymezení pramenů práva	254
6.1.3. Vztahy mezi prameny práva v ČR	264
6.1.4. Soustava výhrad v právním systému ČR	272
6.1.5. Zmocnění, delegace, subdelegace a odkaz	276
6.1.6. Časové aspekty právních předpisů	278
6.2. Poměr českého ústavního práva k mezinárodnímu právu. Transformace mezinárodních smluv do vnitrostátního práva	279
6.2.1. Obecné otázky	279
6.2.2. Vývoj právní úpravy v ČR	282
6.2.3. Současná ústavní úprava vztahu mezinárodního a vnitrostátního práva	284
6.2.4. Vyhlásování mezinárodních smluv a rozhodnutí	288
6.3. Publikáčn í právo ČR	289
6.3.1. Pojem, formy publikace a funkce Sb. a Sb. m. s.	290
6.3.2. Platné publikační právo	293
6.4. Interpretace v ústavním právu ČR	301
6.4.1. Základní otázky interpretace v ústavním právu ČR	302
6.4.2. Druhy výkladu z hlediska subjektu	307
6.4.3. Základní metody výkladu	310

6.4.4. Členění výkladu z hlediska jeho výsledku	323
6.4.5. Analogie a výklad	325
6.4.6. Základní výkladové směrnice v ústavním právu ČR	328

ČÁST TŘETÍ

Základní instituce spojení společnosti a státu	333
---	------------

Kapitola 7: Politické strany v právním řádu ČR

7.1. Právo politických stran v ČR	337
7.2. Právní vymezení politických stran a hnutí	338
7.3. Právní úprava organizace a činnosti politických stran	352
7.3.1. Politické strany a hnutí jako nositelé základních práv a svobod	353
7.3.2. Vznik politických stran	356
7.3.3. Úprava vnitřních otázek činnosti politických stran a hnutí	360
7.3.4. Právní základy postavení člena politické strany	361
7.3.5. Politické strany, stát a územní samosprávné celky	365
7.3.6. Zánik politických stran a hnutí	367
7.3.7. Hospodaření politických stran a hnutí a jejich financování	370

Kapitola 8 : Formy realizace státní moci a práva na samosprávu

8.1. Přímá (polopřímá) demokracie	383
8.2. Referendum jako forma výkonu státní moci	388
8.2.1. Referendum, jeho druhy a předmět	388
8.2.2. Osoby oprávněné hlasovat v referendu	389
8.2.3. Území pro hlasování	390
8.2.4. Stadium přípravy referenda	390
8.2.5. Stadium hlasování	393
8.2.6. Zjištění výsledků hlasování	393
8.2.7. Kontrola výsledků hlasování	393
8.2.8. Závaznost rozhodnutí v referendu	394
8.3. Územně samosprávné referendum	394
8.3.1. Místní referendum, jeho druhy a předmět	395

8.3.2. Osoby oprávněné hlasovat v místním referendu	398
8.3.3. Území pro hlasování	398
8.3.4. Stadium přípravy místního referenda	399
8.3.5. Stadium hlasování	401
8.3.6. Zjištění výsledků hlasování	401
8.3.7. Kontrola výsledků hlasování	402
8.3.8. Závaznost rozhodnutí v místním referendu	403
8.4. Zastupitelská demokracie	404
8.4.1. Volby jako jediný způsob ustavení Parlamentu a orgánů samosprávy	404
8.4.2. Povaha mandátu poslance, senátora a člena zastupitelstva	405
8.5. Jiné formy účasti na správě veřejných záležitostí	415
Kapitola 9: Volby a volební právo pro parlamentní a obecní volby	417
9.1. Svobodné a demokratické volby a jejich funkce	418
9.1.1. Východiska právní úpravy svobodných voleb	418
9.1.2. Funkce voleb	419
9.2. Volební systém pro parlamentní a obecní volby v ČR	420
9.2.1. Základní rysy volebního systému pro volby do Parlamentu ČR a Evropského parlamentu	423
9.2.2. Základní rysy volebního systému pro volby do zastupitelstev ÚSC	426
9.3. Volební právo v objektivním a subjektivním smyslu	427
9.3.1. Volební právo v objektivním smyslu	427
9.3.2. Povaha volebního práva v subjektivním smyslu a jeho principy	430
9.3.3. Všeobecnost volebního práva	431
9.3.4. Rovnost volebního práva	433
9.3.5. Přímost volebního práva	435
9.3.6. Tajnost hlasování	435
9.3.7. Princip svobodných voleb	436
9.4. Stadia volebního procesu	437
9.4.1. Organizačně-přípravné stadium voleb	437
9.4.2. Hlasování	453

9.4.3. Zjištění výsledku voleb a jeho uveřejnění	455
9.4.4. Další otázky voleb a volebního práva	465
Kapitola 10: Územní a jiné formy samosprávy	467
10.1. Pojem a formy samosprávy	467
10.2. Ústavní úprava územní samosprávy	470
10.2.1. Územní samospráva jako politické právo jedince	470
10.2.2. Územní samospráva jako právo ÚSC	471
10.3. Obsah ústavního práva na územní samosprávu	473
10.3.1. Samospráva jako forma veřejné moci	474
10.3.2. Nositel práva na územní samosprávu a jeho subjekt	478
10.3.3. Personální základ územní samosprávy. Občanství územního samosprávného celku	479
10.3.4. Území samosprávného celku	481
10.3.5. Zastupitelská forma výkonu práva na samosprávu	482
10.3.6. Záruky práva na samosprávu před zásahy státní moci	483
10.4. Zastupitelstvo jako orgán územní samosprávy	484
10.4.1. Název a sídlo zastupitelstva	484
10.4.2. Způsob zřízení a ustavení zastupitelstva	485
10.4.3. Složení zastupitelstva a nároky na výkon funkce	485
10.4.4. Vnitřní organizace zastupitelstva	486
10.4.5. Pravomoc a působnost zastupitelstva	487
10.4.6. Organizační pravidla činnosti zastupitelstva	490
10.4.7. Právní status člena zastupitelstva	495
10.5. Samosprávné referendum	498
10.6. Výkon územní samosprávy jinými orgány	499
10.7. Jiné formy veřejnoprávní samosprávy	500
Kapitola 11: Zvláštní ústavní instituty ochrany společnosti a státu	508
11.1. Řádné právní prostředky ochrany státu a společnosti	514

11.2. Mimořádné stavy a prostředky	518
11.2.1. Mimořádné situace, kdy je ohrožen život národa nebo existence státu podle mezinárodních smluv podle čl. 10 Ústavy ČR	519
11.2.2. Vnitrostátní ústavní úprava mimořádných stavů	520
11.3. Právo na odpor jako prostředek ochrany ve zvláštní situaci	532
Seznam použité literatury:	538